

Bergstena invigde vacker klockstapel

Klockinvigningen fullbordas med att Josef Persson låter den vilda malmen ljuda över nejden. Första gången klockklang hördes i Bergstena var för 125 år sedan.

När på Kristi Himmelsfärdsdag den då nyinvigda kyrkklockan på Bergstena ödekyrkogård bringades i taktfast svängning i sin ännu trävita stapel, var glädjen i allmän församlingen, ty då överbryggades ett avstånd på 125 år. Så lång tid har nämligen förflutit sedan vigd malmen senast ljöd över Bergstenaabygden.

Det var inte länge sedan beslutet fattades om att invigningen skulle ske på sagda dag, ty arbetet med stapeln har pågått nära nog in i det sista. Ännu återstår målningen.

Invigningshögtidligheten började kl. 08 på morgonen med ett musikstycke, utfört av medverkande Alingsås Frälsningsarmées musikkår. Efter sv. ps. 942: 1—4 förprättade kyrkoherde Lars H. Danielsson invigningen.

Kyrkoherden erinrade om de 125 år, som förflutit sedan Bergstena år 1449 gjutna klocka monterades ned och fördes till Lena kyrka. Enligt den muntliga traditionen ringde den i Bergstena för sista gången på en begravning. När år 1902 en

sprickbildning uppstod i klockans gods sade man i Bergstena, att den spruckit i sorg över att ha blivit våldförflyttad från sin rätta plats. Sagda år försåldes klockan till Statens Hi-

storiska Museum, Stockholm, där den ännu förvaras.

Till en början umgicks församlingen med planer på att återköpa klockan från museet och låta omgjuta den. Förslaget måste emellertid förkastas, då det visade sig, att detta skulle blivit betydligt dyrare än att gjuta en ny klocka. Dessutom skulle det varit förenat med stora besvär att förmå museet att återlämna klockan.

Uppdraget att gjuta den nya klockan föll på Bergholms

Klockgjuteri, Sigtuna. Denna firma har med heder skilt sig från sitt värv. Köpeskillingen var 2.800 kr., vilket pris får anses vara facilt.

Kyrkoherden tackade i sitt tal alla, som med gåvor och frivilligt arbete medverkat till det goda resultatet. Särskilt tackades verkeshandlare Josef Persson, som äger ödekyrkogårdens mark, samt sågverksförman Karl-Ivar Ekberg, vilken utfört ett otal dagsverken liksom övriga medhjälpare utan pekuniär ersättning. Som synligt vittnesbörd på församlingens tacksamhet överräcktes till hr Ekberg en vacker blomsterkvast.

Medan männen blottade sina huvuden uttalade så kyrkoherden de majestätiska invigningsorden: Och nu vils Guds välsignelse över denna kyrkklocka, som skall kalla Bergstena församling, mana till bön och tillbedjan och påminna oss om att ingen här har någon varaktig stad. Vare den helgat åt Herren till hans tjänst och dyrkan i Guds, Faderns och den Helige Andes namn. Amen.

Sedan sv. ps. 21: 1—3 sjungits låt hr Josef Persson bringa sitt mäktiga budskap.

Invigningsakten följdes av en kort gudstjänst, som inleddes med sv. ps. 8: 1—3. Efter en sång av Lena kyrkokör sjöngs sv. ps. 125: 1—6. Kyrkoherde Danielsson predikade över dagens evangelietext. Gudstjänsten avslöt med sv. ps. 579: 1—5, körsång och musik av hornmusikkåren. Den upptagna kollekten tillföll klockstapelkassan.

Högtidligheten på ödekyrkogården följdes av ett kaffesamkväm i trävaruhandlare Perssons värskrudade trädgård.

Bergstena medeltida kyrkklocka från 1449

Vilket är rätt och vilket är fel frågar en läsare i ett brev till tidningen för några dagar sedan. Brevskrivaren hade besökt klockstapeln på Bergstena gamla kyrkogård och därvid läst minnestavlan text, som säger att den nya kyrkklockan ersätter den som en gång hängt i Bergstena gamla kyrka med årtalet 1449.

Det är årtalet som givit anledning till frågan om vad som är rätt eller fel i sammanhanget. Historiska data kan många gånger vara höljda i dunkel och de forskarna svårösta problem att reda ut. Muntliga traditioner och ytterst knopphändiga anteckningar kan ibland vara det som ligger till grund för forskningen — stundom står både ursprung och årtal elstat i silvret, i malmen och träet eller vad de gömda och glömda forminnena än är av för materia.

Det heter i brevet:

"Bland några tidningsurklipp har jag ett från Allers Familje-Journal den 16 november 1902 — det är då klockan inlämnades för omgjutning och hamnade på statens historiska samlingar på Nationalmuseum. Årtalet är där 1349, vilket ju borde vara det rätta då formen på klockan ser ut att vara äldre än från 1400-talet (efter Svensk uppslagsbok).

Ett fel på 100 år tycker jag är lite väl stort och det vore tråkigt om det har blivit fel på kyrkklockan och det ska stå i evärdelig tid. Man skriver inte på en klocka. Det gäller historiska fakta. En ändring bör absolut förstås. Upsalagens Läns Tidning har ju refererat invigningen m. m. o. jag trodde att det bara var tryckfel i tidningen, men när jag nu själv läst inskriften på tavlan, tycker jag att det är på sin plats att allmänheten göres uppmärksam på saken. Men kanske det är feltryck i urklippet?"

Bildtexten i Allers Familje-Journal från 1902 har följande lydelse:

"En kyrkklocka från Folkungaättens tid är den klocka hvaraf vi i dag bringa en bild. Den har tillhört Bergstena församling i Skara stift, som insände den till omgjutning vid K. G. Bergholtz & C:s klockgjuteri i Stockholm. Antävi-

tatsakademien fick nys härom och inköpte densamma, och den finns nu i statens historiska samlingar å Nationalmuseum. Avskriften å klockan lyder: Anno Domini millesimo tricentesimo quadragesimo nono".

Under bilden av klockan står:

"En kyrkklocka från år 1349. Foto L. Philipsson, Stockholm."

Ja, vilket är rätt och vilket är fel?

Tidningen har vänt sig till kyrkoherde Lars H. Danielsson i Lena för att få klarhet i frågan.

Ur sin korrespondens med Statens historiska museum rörande kyrkklockan i Bergstena har kyrkoherde Danielsson ur arkivet plockat fram ett brev, vilket ger klart besked om saken. Tidningen har fått tillstånd att publicera brevet från Historiska museet, som i sin helhet lyder:

"Härmed vill jag meddela, att den en gång Bergstena kyrka tillhöriga kyrkklocka, som år 1902 från Lena insändes till Bergholtz gjuteri för omgjutning, förvaras i Statens historiska museum under inv. nr 11775.

Klockan är försedd med gjutarmärke och har kring halsen, en latinsk minuskellinskrift av följande lydelse: anno domini millesimo quarte-simo quadragesimo nono, dvs klockan härrör från år 1449. Årtalet 1359 har i tidigare korrespondens och vid förfrågningar i Historiska museet uppgivits vara Bergstena klockans tillkomstår, vilket tyvärr föranlett vissa indentifieringsproblem, vilka emellertid nu helt undanröjts.

Stockholm den 16 maj 1954

I tjänsten

Monica Rydbeck"

Därmed bör varje ansats till tvivel vara undanröjt — årtalet är 1449.

Delia

På ena sidan är klockan försedd med reliefskrift med följande ordalydelse:

Denna klocka, tillhörande Bergstena församling, är gjuten 1959 som ersättning för den år 1449 gjutna men som år 1902 spruckit och då överlämnades till Statens Historiska Museum i Stockholm.

På motsäende sida är en av kyrkoherde Danielsson skriven vers förevigad:

*Här våra föder haft sin kyrka
Här hämtat mod och lovnads
styrka
De firat nu sin kyrkogång
Högt ovan jordens kval och
tvång.
Må sena tiders barn med öm
mjukt sinne
Till Herren ära vårda deras
minne
Och klockan ringa om Guds
frid
I denna bygga från tid till tid.*

Morgontidig gudstjänst vid Bergstena kyrkoruin

Enligt gammal god tradition firades Kristi himmelfärdsdag vid Bergstena kyrkoruin med en morgontidig gudstjänst.

I den något gråmulna och kyliga morgonstunden hade en talrik åhörarskara infunnit sig, när Frälsningsarméns hornmusikkår från Alingsås inledde med ett musikstycke. Kyrkoherde Lars-H. Danielsson predikade med utgångspunkt från dagens evangelium. Lena kyrkokör under kantor Ivar Svenssons ledning medverkade

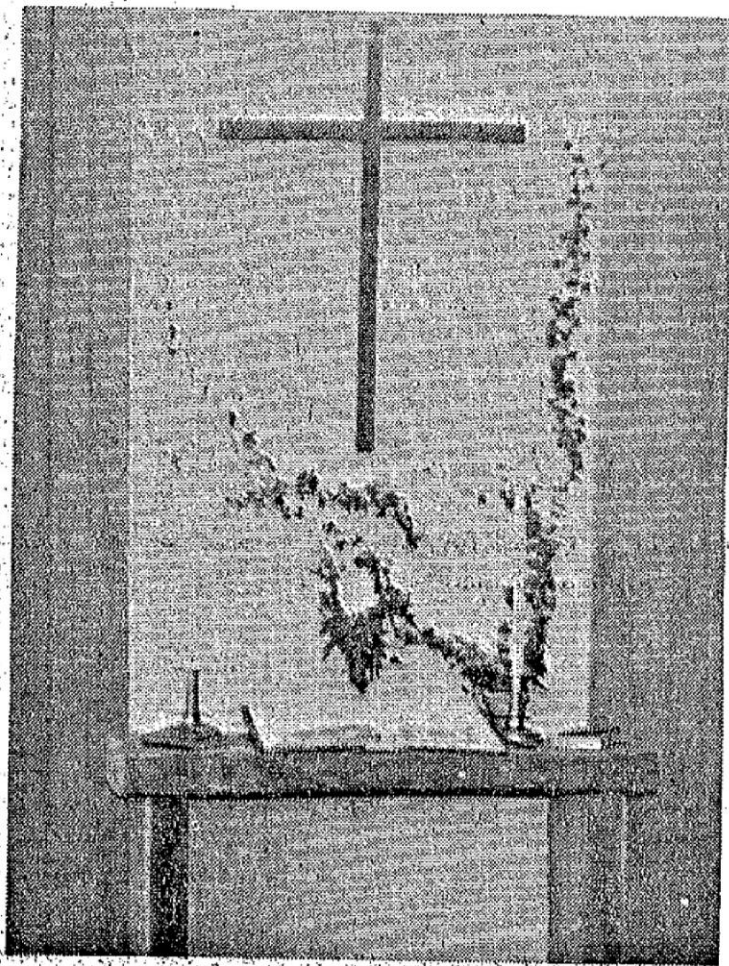
med ett par körsånger.

Efter gudstjänsten var kaffeservering anordnad. Herrskapet Persson på Bergstena Storegård hade välvilligt upplåtit både kök och trädgård för ändamålet.

Kyrkoherde Hugo Bengtsson framförde ett tack till Frälsningsarméns musikkår, som nu medverkat 25 år i rad vid denna gudstjänst på Kristi himmelfärdsdag. Ett tack med blommor gick också till kyrkoherde Danielsson och herrskapet Persson.

Karl-Ivar Ekberg ringer samman i Bergstena klockstapel.

Karl XII bibel från Bergstena gamla kyrka ligger på altaret.

GAVOR OCH DONATIONER

Samkväm var sedan ordnat i övre våningen där en samlingsal rymde de 100-talet närvarande. Bergstena syföreningsdamer bjöd på kaffe och flera tal hölls. Kyrkoherde Bengtsson lämnade en redogörelse för bygget som ordförande i byggnadskommitté och kyrkoråd. Kyrkokassören Bertil Svensson lämnade en redogörelse för den ekonomiska ställningen vilken visade på att drygt 86.000 kr fanns disponibla för bygget varav cirka hälften inkommit i form av gåvor och donationer. Kostnaderna antages inte överstiga den påmnda summan. Mycket frivilligt arbete har utförts av församlingsbor som — om det inte varit — hade förändrat utgiftssidan avsevärt.

För Vårgårda kommun talade kommunalfullmäktiges ordförande kamrer Sten Nordström och sade bl a: Kyrkan och skolan har i gång en tid haft så mycket gemensamt att det är helt naturligt att denna skola kom åter till Bergstena, det var helt enkelt bara en formell överlåtelse från storkommunens sida. Jag önskar att med den värdiga form denna enkla skola nu fått den skall få bli till allra största glädje och nytta här. Vidare talade f. kyrkvården Axel Svensson, Bergstena, prostén Linnell, kyrkoherde Danielsson och kyrkoherde Dahlbäck.

Den nu ombyggda skolan ligger i omedelbar anslutning till väg 180 och en rymlig parkeringsplats till vilken mark har skänkts. Byggnaden har ett tilltalande utseende där redan entrén röjer lokalens användning. Man kommer direkt in i en större hall, vilken liksom ett sammanträdesrum ligger i omedelbar anslutning till kyrksalen och vid större tillslutning kan tjäna som komplement till denna. En rymlig garderob, toaletter och kök

finns i samma plan. I andra våningen finns en samlingsal för samkväm o. dyl. som rymmer nära 100 personer. I källarplan finns lokaler för ungdomsverksamhet, såsom hobbyrum m m.

VÄRDIG UTFORMNING

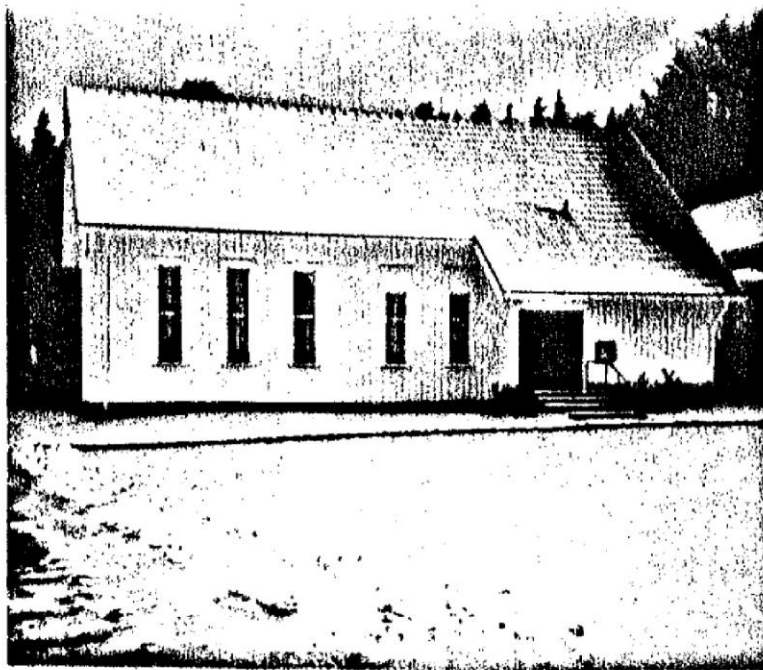
Själva kyrksalen är väldigt utformad och ger intryck av en modern småkyrka, stilrent och enkelt. Altarbordet är byggt av plankor — som mycket sannolikt har kommit — från Bergstena medeltidskyrka. Ekplankorna har förvarats och delvis kommit till användning i byggnader på det anrika Kolbäcks gods. På en av plankorna kan man urskilja konturerna av en fisk. Fiskens bild var de första

kristnas igenkänningstecken, särskilt under martyrtiden. Det grekiska ordet på fisk — Iktys — är en förkortning av i svensk översättning Jesus Kristus Guds Son Frälsare. Inuti plankan fanns inlagt i ett borrhål ett ormhuvud. Det var betraktat som en sinnesbild för det onda. Det ondas makt var fängslad, kunde detta betyda.

Bergstena har nu fått den byggnad som länge saknats och den kommer förvisso att bli använd. Arkitekt Bernd Kruse, Alingsås, har fått många bevis för uppskattning av sitt sätt att planera utrymmena. Byggnadsnämnden, tillika kyrkorådet i Bergstena har inte sparat sig i sin strävan att åstadkomma något för sin bygd. Däri ingår Greta Andersson, Gustav Johansson, Bertil Svensson, Karl-Ivar Ekberg och Hugo Bengtsson.

Thell

KYRKSAL I OMBYGGD SMÅSKOLA HÖGTIDLIGT INVIGD I BERGSTENA

Söndagen den 10 december, 2:a i advent, blev för Bergstena församling en stor högtidsdag då man kunde inviga egen kyrksal och andra föreningslokaler i den ombyggda gamla småskolan. Sedan sammanringningen från klockstapeln invid den närbelägna kyrkoruinen förklingat, började invigningsgudstjänsten med sång av Lena kyrkokör som under kantor Ivar Svenssons ledning sjöng "Hosianna" av Vogler. Kontraktspresten Karl Linell, Alingsås, förrättade invigningen.

Prosten utgick i sitt tal från Uppenbarelseboken 1: 7 v. "Han kommer från skyn, eller Han kommer med skyarna". Det var bara en återklang av vad vi fick höra när evangeliet lästes för fjorton dagar sedan, på domsöndagen, om honom som kommer i sin härlighet, människosonen och all änglar med honom. En gång kommer han igen — för sista gången — och då skall vi träda fram inför honom med vår sanna tro eller falska tro och alla de minnen från stunder då vi föll för frestelserna. Men han har lovat och sagt att han med sin makt skall bevara sitt återlösta folk.

Prosten nämnde att emellan 1835 och 1877 fanns inget Guds hus i Bergstena och att sistnämnda år byggdes missionshuset. Stugmöten hade hållits och där kunde inte samlas så många, men dit kom Han. Nu har till de övriga Guds hus i Bergstena detta kommit som en arvtagare till 1100-talets stavkyrka. Får Han nu komma igen? Efter bön och nedkallande välsignelse över detta hus förklarades det invigt för sitt ändamål. De assisterade prästerna kyrkoherdarna Lars H. Danielsson, Vänersborg, Folke Dahlbäck, Stora Mellby, och Hugo Bengtsson, Lena, läste valda bibelord.

Efter ytterligare körsång och psalmsång fortsatte med förkortad högmässa då altartjänsten utfördes av kyrkoherdarna Danielsson och Dahlbäck. Kyrkoh: Hugo Bengtsson predikade över dagens högmässotext och som rubrik: Jesus från Nasaret går här fram, An som i gången tid.

Efter predikan nämnde kyrkoherden något om tillkomsten av denna förändring av byggnaden. Han sade bland annat: Från denna plats vill jag ock nämna Olga Johansson, med hennes minne är så mycket förknippat — på denna plats den första och enda lärarinnan, ledamot av kyrkorådet och

kyrkvård. Så förunderligt att hon ej fick uppleva denna dagen, men hon fick se detta arbete påbörjas. Hennes plats är tom idag. Blommor från Bergstena församling hade tidigare på dagens nedlagt på hennes grav på Lena kyrkogård.

Kollekt upptogs med häv av kyrkorådsledamöterna fru Greta Andersson och Karl-Ivar Ekberg. Summan uppgick till 1565 kr. Som postludium utförde kören "Advent" av Otto Olsson.

27/3 1985

Hans Lohrant, Karl-Ivar Ekberg, Greta Andersson, Bengt Frisk, Birgit Kullingsjö och Christina Forsblad.

Kyrkvårdar avtackades

BERGSTENA: Bergstena församlings avgående kyrkvårdar Greta Andersson och Karl-Ivar Ekberg avtackades i samband med gudstjänsten på påsksöndagen.

Förutom mångårigt ledamotskap av kyrkorådet har de varit värddar vid gudstjänsterna i Bergstenagårdens kyrksal sedan 1967.

Karl-Ivar Ekberg har dessutom ombesörjt helgmålsringningarna i klockstapeln invid kyrkoruinen sedan 1959.

De avtackades av kyrkoherde

Hans Lohrant. Samtidigt kunde tre nya kyrkvårdar hälsas välkomna, nämligen Birgit Kullingsjö, Christina Forsblad och Bengt Frisk.

Lena kyrkokör medverkade i gudstjänsten under kantor Bertil Söderlunds ledning.

THORSTEN LENNDE

Ledamöter hyllades

28/3 1986

Bertil Svensson, Gustav Johansson och Hans Lohrant.

Vid gudstjänsten på påsksöndagen i Bergstenagårdens kyrksal blev två kyrkorådsledamöter föremål för hyllning och fick mottaga gratifikationer av kyrkoherde Hans Lohrant.

Bertil Svensson valdes som ledamot i Bergstena församlings kyrkoråd 1939 och har i det tidigare Lena pastorats gemensamma kyrkoråd varit kyrkokassör under många år. Detta blev sammanlagt 47 år som aktiv kyrkorådsledamot.

Gustav Johansson kunde se tillbaka på 39 år i församlingens kyrkoråd, pastoratskyrkorådet och som kyrkostämmans ordförande under en följd av år.

I gudstjänsten medverkade Ungdomskören under Bertil Söderlunds ledning och Fredrik Hermansson spelade cello. Gåvan till Lutherhjälpen som togs upp blev 5.360 kronor. Efter gudstjänsten bjöds på kyrkkaffe.

9/11 1983

Gammalt kyrkskåp återlämnat i Bergstena

BERGSTENA: Vid en musikgudstjänst i Bergstenagårdens kyrksal då Lena kyrkokör och kantor Bertil Söderlund medverkade, överlämnades till församlingen ett skåp som varit uppsatt i Bergstena gamla kyrka.

Vad som kunnat utläsas härleds det till 1600-talet.

När gemensam kyrka uppfördes med moderförsamlingen Lena 1836 såldes Bergstena kyrka till dåvarande ägaren till Kolbäcks gård, kapten Mentzer, som lät riva kyrkan och använde materialet för annat ändamål.

Altartavlan blev söndertrasad, men skåpet blev bevarat genom att en torpare tog hand om det. Hans tillhörigheter gick i arv och skåpet kom så småningom att säljas på auktion för 25 öre. Detta var på 1930-talet.

Harry Olsson, Bergstena, kunde nu berätta om detta och

hur han spårat skåpet som fanns bland Erska fornminnesförenings samling av gamla ting.

Skåpet har varit inlämnat till konservator och återställt i sitt ursprungliga skick. Kostnaderna för detta, liksom återanskaffningen, har bekostats av Anna och Harry Olsson samt Svea Karlsson från Skattegården, Bergstena.

Kyrkoherde Hans Lohrant framförde församlingens tack till givarna för den värdefulla gåvan.

Th.L.

Skåpet fanns i en torpstuga på Skyttaregårds mark (Dahlins). Vid auktionen på 1930-talet upplystes det att skåpet tillhört Bergstena kyrka. Garvare Agaton Hallberg, Långared, köpte skåpet för 25 öre, sedermera blev Anders All, Gräfsnäs, ägare och han gav skåpet till Erska Fornminnesförening, vilken 1983 som gåva överlämnade det till Bergstena församling.

Andra advent i Bergstenagården

LENA: I Bergstenagården hölls på söndagen adventsgudstjänst och Lena kyrkokör medverkade. Kören sjöng flera advents-sånger under Bertil Söderlunds ledning.

Annika Svensson spelade på violin till orgelackompanjeman Adagio av Baston och sjöng solo Hör vigda klockor ringa av Reinecke. Bertil Söderlund sjöng Gören portarna höga av Wennerberg. Kyrkoherde Hans Lohrant predikade och för textläsningen svarade Linnea Forsblad.

Efter gudstjänsten bjöds på kyrkkaffe i övervåningen och då berättade Gustav Johansson och Bertil Svensson om hur Bergstenagården kom till och att det var på dagen 20 år sedan den invigdes för sitt ändamål.

I byggnaden inrymdes tidigare både skollokal och lärarbostad som ägdes av Bergstena kommun. När storkommunen tog över och skolorna centraliserades blev det aktuellt med försäljning. Den skänktes då till Bergstena församling att användas för verksamhet inom bygden. En omfattande ombyggnad krävdes.

Ombyggnadskostnaderna slutade på 110.000 kronor, till vilket kom en hel del frivilligt arbete. Gåvor strömmade in och när det var klart för invigning var alla skulder betalda.

En stor gåva gavs av lärarinnan Olga Johansson som under nästan hela sin tjänstgöringstid arbetat i skolan. Hon hade önskan att hennes pengar skulle användas till en kyrksal, och så blev det. Gudstjänster hålles här regelbundet varje månad.

Th.L.

6/12/1987